

Upp á franskt

Oddagrein

FØROYINGAR eru flestir orkymlaðir, og vita ikki reiðiliga, hvørjum teir skulu trúgva, nú Føroya Landsstýri av nýggjum leggur á bláman í sambandi við, at tað opinberliga er miseyndað, hetta fyrbils fyrsta franska sambandið okkara myndugleikar fingi í lag, í sambandi við keypið og alt hóvstákið annars, ið stóðst av okkara nýggja vaktarog bjarg-ingarskipið. Hetta, ið er um at hvørva í tokum av rusti og øðrum merkverdigheitum.

VAKTARSKIPIÐ er bert eitt symptom. Hvi eingin hevur tikið og steðgað hesum øra spæli kann so spyrjast um nú? Ti tað er bart út sagt ófatuligt? - Var tað ærliga talað - eingin so frægt at sær kom-in embætismaður, ella kona, ið kundi havt hálað í skjúrtuvelið á okkara fiskimálaráðherra, tá hesin nú, við nýafturvunnum trúvrið, enn einaferð loypir so beint á bláman? Var tað eingin, ið kundi havt steðgað hesum manni, nú hann ætlar at keypa ein - enn meira dællkendan plimsollara - heldur enn hettar sum Nólsoyar Páll annars umboðar?

FÓLK kenna seg ikki væl. Kenna seg drigin uppá tráð og halda, at tað er stór skomm, at hava upplivað eina umsiting, ið kann hava borið seg so áfatuliga barnsligt og fjákt út, at sjávt ikki hesar mest belastaðu filmsfarcurnar klára at kappast við okkara kosnu menn.

FLEST øll vilja als ikki tosa um hetta mál, ti skommin hevur rakt okkum øll, hon er, at siga, drigin niður yvir høvðið á øllum. Hon hevur rivið upp øll sárini, aftan á alt skurðslíð tjóðin annars hevur fingið, av bæði líkum og ólíkum. Banka- og skipagætur, hóprassið, avhøvdaðir stjórar, ognartøka av øllum ognum, niðurskrivingar, stuldur, snýt og bedrag í heimsklassa - fyrri milliardir.

TAÐ setur blóð gjøgnum holdið og úr hárssekkinum seyrar tað, meðan magin knýtur seg í eitt noga og kennist sum ein illakoyrandi astmatiskur motorur, fyllt við rustaðum kúlum uttan smýrsil.

TAÐ er bara komið so langt út um alt rímiligt mark, at orð eru ikki longur fyrri hesum makabra leiki. Og ringast av øllum: Ein hin ringasta avleiðingin av framhaldandi mistøkum, evnaloysi, og stöðugum kixarum er, at nú hevur líkasælan vunnið á harminum - og tá verður heilt galið...! Tað er eitt signal, ið ikki kann mistulkast: Komin hertil er einki meira at gera við nakað sum helst. Tað er eitt eftir, og tað er, at avmontera og stinga uppí sekkin. Føroyar eru lidnar fyrri føroyingar, vit hava spælt okkum kortini av hondum. Í staðin fyrri at mobilisera vitið og skilið, hava vit valt býttleika fram um vit og skil. Paralyseraðar liggja Føroyar viðopnar til fals fyrri ein og hvønn. Helst kanska fyrri eindaleysar oljuspækulantar, har 40 000 føroyingar meira ella minni, ikki hava ringasta týðning.

TAÐ, sum ikki hevur verið fyrri, tað fer at koma nú: Bæði myndir og data av hesum nýggja vesalafarinum og so tey besyndanligu orðini, okkara ráðharri fekk úr sær, í sambandi við keyp av einum "nýggjum gomlum" dælli, nú úr Danmark, alt boðar hetta frá einum sirkussi av einari aðrari verð.

NEYVAN nakrantíð áður er ein so snúsfornuftig sjóforkláring borðreidd nækrum fólk, sum henda, nú henda dagin har John Petersen greiddi fólkum frá, hvørjar snildir teir nú fóru at hava í kvitt-anum, til tess at sleppast kann undan, at føroyingar verða drignir uppá tráð og bóndafangaður einaferð enn - Aldrin harra John Petersen...! Aldrin hevur nakar hoyrt so skapt.

Sosialurin

Sjónarmið

Hvagar fór Teistin?

Í frágreiðingini um **Pen-ingarensli millum Føroyar og Danmark** kemur nógv áhugavert fram.

Eitt nú siggja vit, at tá okkara vøruinnflutningur var upp á tað minsta (í 1993), høvdu einans 37% av honum uppruna sín í Danmark, tó at 67% av okkara innflutningi gekk um okkara útflutning, fóru einans 26% av honum til Danmarkar (iðrokað tann partin av søluni hjá Faroe Seafood, sum fer víðari av goymsluni í Hirtshals til onnur lond uttanfyri Danmark).

Tað kann undra, at føroyskir myndugleikar ikki geva hesum viðurskitum størri ans og tryggja føroyskari vinnu, annaðhvørt hon er influtnings- ella útflutningsvend, betri karmar, so útflutningurin og innflutningurin kann fara fram stytstu leið um sjógv. Síðan Teistin varð seldur av landinum, er innflutnings- og útflutningsvinnan endað aftur í teiri vælkendu gomlu stöðu, at **tær eru ikki álitandi**.

Einki er so skaðiligt fyrri eina vinnufyrirteku sum at koma undir orðið: **óálitandi**. Føroysk útflutningsvinnu hevur, sum øllum kunnugt, ikki frægastu umstøður, tá tað snýr seg um at halda gjørdar avtalur. Fiskurin svimur eftir kendum og illa kendum leiðum, og veður og vindur ger tað viðhvørt trupult at veirða hann. Men størsti ótryggleikin stavar frá almennu stýringini og fjøtrigini av fiskivinnu og fiskavirking, ið ger, at ein fyrirtøka illa kann leggja ætlanir fyrri meira enn ein dag í senn. Í hesari stöðu góvu Smyril og privata flutningsfelögin tó tann tryggleika, at avtalur um flutning kundu verða hildnar. Samstarv bygdist spakuliga upp við Norðurskotskar fyrirtøkur og aðrar longri burturi, ið torðu at

lita á, at vøurnar kundu koma fram til ásetta tíð.

Øllum var kunnugt, at skipanin við Smyril ikki kundi halda á fram. Almennu myndugleikarnir mundu sjálvir skilja hetta. Men teir vórðu eisini frá aðrari síðu gjørdir varugir við stöðuna, og hvussu stórán týðning tað hevði at at arbeiða við framtíðar loysnum.

Møguleikarnir fyrri føroyskum útflutningi av feskum fiskavörum

Føroya landsstýri við lögmanni á odda setti í øðrum sambandi kanning í verk um møguleikarnar fyrri føroyskum feskiskauútflutningi. Her kom greitt fram, at skuldu føroyingar gera sær nakrar vónir um at gagnnýta møguleikarnar á europeiska feskiska-marknaðinum, vóru flutningur og logistikkur avgerandi. Feskileiki og álitandi lating av vøru hevur alt at siga, og tí átti fyrta stig at verði, at tað í minsta lagi vóru tveir túrar gjørdur um vikuna, har eingin ivi var um, nær flutningsfarið var á staðnum.

Síðan frágreiðingin varð lögð fyrri lögmann, landsstýri og føroysku vinnufyrirtøkurnar, er tann tryggleiki, ið føroyskar fyrirtøkur høvdu, vórðin ein viðfán-ingur, og møguleikarnir hjá fyrirtøkum at byggja upp ein dyggan og vaksandi útflutning av feskum fiskavörum líkjast nú einari hvørvisjón.

Í frágreiðingini varð sjálvsagt gjørt vart við, at avgerð um tveir túrar um vikuna ikki kundi verða tiki-in einans út frá útflutningi av teimum feskum fiskavörum, ið vórðu kannaðar, t.e. feskur vørur úr toski, hýsu og upsa. Avgerðin átti eisini at byggja á útflutningin av feskum og frystum laks, svartkalva, kongafiski, rundum fiski o.s.fr.

Ein tilfingisdepl

Men tá er ikki tikið við tær vørur og tænastur, ið føroyskar fyrirtøkur lata fiskiskipum og øðrum skipum, ið ferðast í Norður Atlantshavi. Talan er um reidskap, úgerð, umvælingar, umskipan, nýgerð o.s.fr., ið kann kann verða latin í Føroyum og uttanfyri Føroyar. Í báðum førum er neyðugt við góðum flutningsmøguleikum. 16 fyrirtøkur fara nú at luttaka á Fishing 97 í Aberdeen og skulu kappast við eina fjöld av útlendskum fyrirtøkum um at sleppa at veita vørur og tænastur.

At hitta keyparar í Skotlandi og ikki at duga at siga teimum, hvussu vørur og tænastur úr Føroyum í framtíðini kunnu verða lætnar, fer ikki at styrkja um teirra kappingarstöðu. Tað gevur bert ábendingar um, at tað ber illa til at lita á Føroyar og føroyingar.

Til heystar verður stóra oljufraamsýningin Offshore Europa 97 í Aberdeen. Tað hevur stórán týðning, at føroyskar fyrirtøkur eisini her fara at bjóða seg fram, um trúliga kravið frá føroyskum myndugleikum í bori-loyvum um føroyska lut-tøku, skal virka sterkt.

Við tí, ið er sagt m.a. í **Kanningini av peningarenslium millum Føroyar og Danmark**, eiga vit eisini at haga í huga, at umframt møguleikarnar fyrri vaksandi útflutningi av vørum til europeiska marknaðin, snýr tað seg eisini um innflutning, ið ikki nýtist at fara um Danmark og harvið gerast tað dýrari. Hetta hevur ikki minst at týða, nú vit skulu brynja okkum til at veita vørur og tænastur til eina komandi oljuvinnu. Einki gerst heldur, uttan at tey fólk, ið skulu samstarva í vinnu, kunnu hitta hvørt annað. Tí eigur ferðafólka-flutningur at vera ein partur av einari flutningsskipan millum Føroyar og næsta granna okkara, Norður Skotland.

Teistin var bara seldur

Í løtuni tykist áhugin hjá almennu myndugleikumum at vera læstur í einum spurningi um skiparaktst. Fyri føroyska vinnu má ein tilfiskur almennur áhuga týkjast burturvið. Vinnan hevur áhuga í at vita, hvønn flutnings- og atgeingispolitikk tað almenna hevur, og hvussu tað ætlar at loysa hesar sera týðningarmiklu karmar fyrri føroyskari vinnu.

Tað má undra, at føroysk vinna ikki av álvara hevur gjørt vart við seg. Tað er tó teirra framtíð, tað snýr seg um. Men vinnan er kanska so niðurundirkominn, at hon letur alt um seg ganga og tigandi góðkenni allar til-vildarlígar »politiskar« avgerðir á sjógv, á landi og í flutningi.

Men hennara møguleikar at gerast álitandi samstarvs- og sambandilspartur við evropeiskar og aðrar út-lendskar fyrirtøkur eru við hesum hugburði ikki til steðar. Hvusu skal tá verða, tá frálendavinnan krevur, at føroyskar fyrirtøkur hava sína egnu stævu um at verða álitandi í lating, í prisi, í góðsku o.s.fr., fyrri yvirhvørvur at vilja flætta seg við tær. Frálenda vinnan fer ikki at góðtaka skilaleysar undanførslur, eitt nú, at

Teistin var bara seldur

Kjartan Kristiansen
menningarstjóri

Til sølu

Goymslutangi (silo) hevur verið nýttur til goymslu av saguspønum, biliga til sølu.

Tangin kann óivað nýtast til fleiri endamál.

P/F Sveisingahandilin
Mykinesgøta 8 · 100 Tórshavn

Vøkstur

Ennishefti til »Skygni 10«

Føroya Skúlabóka-grunnur hevur givið út ennisheftið »Vøkstur« eftir Mortan Dalsgaard og Edvard Olsen. Heftið er ætlað at nýta í stöð-frøðundrivsingini í 10. flokki. Hugtakið vøkstur verður viðgjørt, m.a. í evnum sum renturenta,

samansparing, annuit-ettslán og seriulán.

Kápa, myndir og tekn-ingar eru eftir listamann-in Olivur við Neyst. Hestprent hevur gjørt satsin og Einar Prent prentað. Bókin er 44 síður til stöddar og fæst fyri 36 kr.